

Dolores Berasaluze Unamuno
Txopengua
Eibar, Gipuzkoa

Aurkibidea

Biografia

Otaola-Kiñarraga bailarako Arrazola baserrian bizi izan ziren, baina gerora Azitainera jaitsi ziren. Dolores "Txopengua" izenarekin ezaguna. Azitaingo jatetxean lan egin zuen 40 urte baino gehiagoan eta bertako elizako serora izan zen urte luzez. Senarra, Bizente Zabala, soinu-jotzailea zen.

Zintak

AB-109

- **Proiektua:** Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k):** ...eta kitto!, Euskara elkarteak - Irazola, Idoia
- **Data:** 1989-01-01
- **Iraupena:** 48 min
- **Euskarria:** CD

Pasarteak

1. Serora lana Azitaingo ermitan

- **Erref:** AB-109/002
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:00:16. **Bukatu:** 00:01:17
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

<p>Seroraren lana: kanpaiak jo; hildakoa datorrenean dena antolatu, etab. 22 urtean lan hori egiten jardun izan du. Azitaingo taberna.</p>

Transkripzioa

- Bueno, ba, zer kontauko dogu, ba, e? Neuk egitten dot elixako kargua: kanpaia jo, edo hildakua datorrenian hari atendidu, edo telefonuari edo... hango gauzia neuk egitten dot. Eta, ostian, ba...
- Zelan hasi ziñan, ba? Hor...
- E?
- Ba, hori, sakristau moduan zenbat urte zoiaz hor sakristau moduan?
- Ba, hogeta bi edo holan.
- Hogeta bi urte zoiaz ya?
- Hogeta bi urte. Eta gero, ba, Azittaiñen egoten naiz zerbitzen.
- Zer, tabernan edo?
- Tabernan, bai. Han loibak dare.
- Tabernia dakazue ala...?
- Ez, loibiak.
- A, loibian tabernia.
- Bai, eta han egoten naiz. Eta oin etorten naiz etxera, eta gero atzera zazpi eta erdiak arte, ba, jokuan ein atsaldian. Eta gero atzera, ba, behera, atzera zerbitzera. Eta, ba, honetxek gauzok.

2. Jose "Kerido"rekin harremana

- **Erref:** AB-109/004
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:02:38. **Bukatu:** 00:03:06
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Jose "Kerido" asko ezagutzen duela kontatzen du Doloresek, biak ere mendizaleak izanak dira eta.</p>

Transkripzioa

- Bai, harek asko ezagutzen dittut nik. Paulino eta Jose be bai, Jose "Kerido" be asko. Ene! Gu zelan alkarrekin asko ibiltzen giñan Jose "Kerido" eta. Ha juaten da, ba, mendira beti asko, eta ni be mendizalia naiz. Eta mendixan beti, edo Arraten edo Salbadorren edo... Salbador, ba, Txontatik gora juanda...
- Bai, bai, bai.

- Bai. Han eta Asurtzan eta... Jose "Keridokin" ba asko ibilittakuak gara. Askok, asko. Bai.

3. Azitaingo eliza; serora lanak

- **Erref:** AB-109/006
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:03:43. **Bukatu:** 00:05:21
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

<p>Lehen egunero egoten ziren mezak Azitaingo elizan, orain larunbatetan eta igandetan bakarrik, hiletaren bat ez badago behintzat. Arrazola baserrian bizi izan zen, baina azken 35 urteetan Azitainen bizi da. Seroraren lanak: argitakoak batu, kanpaiak jo...</p>

Transkripzioa

- Hainbeste urte hor, e?
- Hainbeste urtian badakizu zenbat gauza pasauko jatan? Baiña ez jata akordatzen!
- Adibidez, elixan zer egitten dozu? Egunero juaten zara elixara?
- Egunero ez. Oin egoten da, ba... Lehen egoten zan mezia ixa egunero eta oin zapatuetan eta domeketan.
- Gehixago ez dago ezer?
- Eta gehixago ez da egoten entierrua ez badago, [holan] ez badao, ez da egoten. Eta holan entierruak edo baten batek zertzen badau, ba, hona esaten dabe. Ta gero hamendik nik dirijitzen dot, ba, abadia. Entiaruagaittik edo batagaittik edo bestiagaittik.
- Eta zu zer bizi izan zara, beti Azitaiñen?
- Hamentxe.
- Hamen beti?
- Bai. Lehen zerian bizi giñan, Arrazolan, Salbadorretik behera, bestekaldera. Txontatik jua eta bestekaldera.
- Baiña hori zer, basarriren batian edo...?
- Basarri batian. Eta oin hogeta hamabost urtian-edo hamentxe. Ni beheian eta semia eta honek goixan.
- Ta oin kanbixua barrixuak, ez? Dana barriztuta dago. Zelan hobeto, lehen ala oin?
- Ba, ez dakit ba, e! Lehen trankillago eta oin, ba... oin gehixago eta argixak be ipinita eta, ba, hobeto oin, ezta? Baiña lehen, ba, trankil-trankil, ez dakizu? Lehen trankil-trankil, bai.
- Eta, orduan, elizan ze gauza egitten dittuzu?
- E?
- Elizako egun baten ze ekintza egitten dittuzu?
- Elixan?
- Bai, ze gauza egitten dittuzu?
- Ba argittakua batu eta jentia datorrenari atendidu, ta atia zabaldu eta itxi, eta argixak emendau, eta kanpaiak jo eta, ba, holakotxe gauzak, holakotxe gauzak.
- (senidea): Sakristana.
- E?

- (senidea): Sakristana.
- Bai. Bateron batek egin bihar dau eta...
- (senidea2): La celebridad [del barrio].
- Neu ipini niñuen ta neu!

4. 44 urtean Azitaingo jatetxean lanean

- **Erref:** AB-109/011
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:10:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

<p>Azitaingo taberna izeba eta osabarena zen. Haiei laguntzen hasi zen eta 44 urte daramatza bertan lanean. 77 urte izan arren, lanean jarraitzen du.</p>

Transkripzioa

- Eta zenbat urtian zabiz hor lanian?
- 44 urtian.
- 44 urtian hamen Azitaiñen, ez?
- Azitaiñen, bai. Loiberi laguntzen. Lehen tio eta tia eren eta gero hil egin ziran. Nere aman anaia bizi zan hor.
- A, familixiana da, zeure familixiana da tabernia?
- Bai, bai, famelixiana, bai. Eta horretxegana, tiogana eta tiagana juan, eta... laguntzera juaten nintzan, eta 44 urtian nabil hortxe. Eta oin, ez dakit, honezkero asko ezingo dogu egin!
- Oin zenbat ba? Zenbat?
- Berrogeta... edo, "siete siete" dakaraz datorren hillian.
- "Siete siete"?
- "Siete siete" datorren hillian.
- Eta jarraitzen dozu lana egitten oindio? Jolin!
- Bai, baiña zerbitzen e! Erreza, baiña!
- Gaztia zaoz ondio!
- Bai!
- Sasoi ederra!
- Bai, mordo bat kendu ezkerro! Hirurogei bat kendu ezkerro, edarra! Bai. Holaxen.

5. Gaztetan, iluntzerako etxera

- **Erref:** AB-109/014
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:12:40. **Bukatu:** 00:13:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Gaztetan, iluntzerako etxera bueltatu behar, bestela gurasoen errieta jaso behar. Hiru ahizpa dira, baina bi adinez oso gertukoak eta elkarrekin ibiltzen ziren. Bera oso beldurtia zen gauzez baserrira bueltatzeko.</p>

Transkripzioa

Gaztetan denporan, ba, illuntabarrerako etxera. Bestela aittak eta amak, bueno! Ixe, illundu... illunakin batera. Aiztia eta ni eta beste aizta bat neri segitzen destana. Hiru gara. Baiña bestia asko be gaztiagua. Eta gu bixok, ba, hutsan aldekuak eta beti alkarrekin ibiltzen giñan. Juaten giñan erromerixara eta bixak billurtixak, eta bueno, billur batekin etxera! Mendira juan bihar, gaiñera! Eta, bueno, ze bildur eruaten genduan guk bixok! Nik, hala be, bueno, desastria, e!

6. Elgoibartik oinez zetoze la, bidean pasatako ezustekoa

- **Erref:** AB-109/016
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:14:10. **Bukatu:** 00:16:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Garai batean bideak lasaiagoak ziren. Behin Elgoibarko baserri batetik Eibarrera oinez zetoze la bidean pasa zuten ezustekoa. </p>

Transkripzioa

- Orduan, ba, trankil-trankill ibiltzeko moduan eguan, baiña oin ezin leike lehengo moduan. Orduan ez eban iñok be urtetzen eta ezer be ezer be ez, e! Zenbat bider juaten giñan etxera eta sekula be ez eskuen iñok be urten. Baten zerian... nere gizona [ez zan jua] eta hori soiñujolia da, hor egon dana, oin lagata dao aspaldixan, baiña... Eta soiñuakin jua giñan. Eta urten eskuen, besteren bat giñalakuan. Ba, orduan automobilik be ez eguan eta hori zala badia igual, e, berrogei urte bai. Eta bagatoz bixok, eta horrek soiñua lepuan eta etxera Elgoibartik. Elgoibartik oindio goratxuagoko basarri batetik. Eta dza! urten eskuen. Txistua jo etsen alkarri eta, dza! urten eskuen Elgoibarko hor bidian. Ene! Guk pasau genduazen orduan estuasunak! Bixok!

- Lapurrak urten?

- Besteren bat giñalakuan itxuria.

- Beste...?

- Beste bat giñalakuan gu. Pentsauko eben, ba, eren bateron bat zala. Eta gu ikusi ginduzenian, dza, geratu ziran. Eta gure bildurra! Ha zan bildurra! Baiña zenbat holakotxe bildur pasau! Gero, gaiñera, illunduta eguan orduan. Bueno, berandu, gonbidau egon basarrixan ta! Eta etorri giñan etxera eta... Bueno, ez giñan atrebitzen bidetik be juaten. Eske atzian-atzian, atzian-atzian etortzen ziran eta. "Ai - nik esaten neban- Maaltzara juaten bagaittuk, ba, Garitano-ta han ezaunak eta haretxeri deittuko jetsegu". Baiña, illunduta, berandua, ta ez giñan atrebidu han be deitzen. Eta gero: "Azittaiñera juango gaittuk eta Azittaiñen deittuko juau". Baiña berandua zan eta ez giñan atrebidu hor be deitzen, molestatzia zala ta.

"Oin juango gaittuk, ba, erreka-zulorik erreka-zulo". Baiña erreka-zulo batetik juan giñan gure etxera, basarrira; bidian urten egingo eskuela bai, eta erreka-zulotik. Okerreko bidietatik. Bueno! Hori eta ni, ene!

- Semiakin?

- E?

- Semia?

- Bai! Zenbat holako estuasun pasauta! Desastria! Bai.

7. Goizean goiz hiletara zihoazela pasatako beldurra

- **Erref:** AB-109/017
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:16:10. **Bukatu:** 00:18:14
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Bera beti izan da beldurtia gauzez ibiltzeko eta ahizpa ere bai. Gerra sasoian euren etxean egon zen gazte bat hil zen gerraostean Sorailuzen. Goizeko zortzietan zen haren hileta eta farola hartuta abiatu ziren. Baina negua zen eta berehala ilunpean geratu ziren haizearekin eta euriarekin farola itzali ostean. Txakurrak atzetik ukitu zuen ahizpa eta bide osoa beldurtuta egin zuten, norbait zebilelakoan.</p>

Transkripzioa

- Eta gero, ba, ni kobardia izan naiz beti ibiltzen ta, gabian eta, baiña kobardia! Eta gure aitzia be bai. Eta bi kobarde pentsaizu zelan ibiliko giñan!

- Edozein txorikin be ohiua, ezta?

- Bai, edozein... zarraparriak be pub!, ta jo ta geratu.

- Bai, eske hor daon isiltasunakin...

- Beste baten, Elgoibarko bat, edo.... Plaentxiako bat hil zan. Gerran gurian egondako... gazte-gazte hil zan, hogeta bost urtekua. Eta entiarrura jun bihar genduan, eta orduan... Gerra ostia ensegida zan eta orduan ez eguan ez automobilik, eta ezer be, ezer be, ezer be ez. Eta juan bihar genduan oiñez, eta eguan zortziretan entierrua, pentsaizu! Goixian. Eta esaten desku amak eze: "Hartuizue farola". Farola badakizue zer zan?

- Bai, bai.

- [...] farol bat. Eta eurixa zan. Eta zan cuatro de diciembre, eta amak esan eskun: " Hartuizue bai, farola eta juan zaittie farolakin". Aizta bixok, ni eta gaztena. Eta txakurra beti solte egoten zan gurian. Eta bagatoz eta hartu dogu farola eta haixiak eta eurixak, jo-ta segiduan, etxetik beheratxuago, illunian geratu giñan. Linbo, e! Eta: "Ene! Topauko ete jonau bidia?". Baiña hain eguan illun... baiña juan egin bihar genduan derrigor. Erropak alde batian jazteko kalian, zapatak... Eta bagoiaz goittik behera eta gure aiztiak esaten dau eze: "Ai! Atzetik oratzen jestene!" Eta: "Ba etorri deilla aurrera! -nik estuasunakin- Etorri deilla aurrera atzetik oratu barik". Eta txakur iñuzentia! Bajatu giñan honaxe behera, bai? Baiña bidian ze estuasuntzuk pasauta? Beti txakurrak, ba, karizia egittera koittauak, aiztiari atzetik oratu egitten etsan. Bueno, oratu edo zertu. Eta bateron bat zalakuan etorri giñan, Baiña sano, e! Guk pentsatzen genduan, ba...! Txakurrak horra behera lagundu eskunian eta txakurra ikusi genduanian, bueno, jo-ta

zapatia jaurti gentsan amorruekin. Bai, holaxen. Gero, Juan giñan oiñez atzera Plazentziara. Gero handik basarrira, eta gero handik zerera, atzera entiarrura behera.

8. Amak Arrazola baserrian taberna jarri zuen

- **Erref:** AB-109/020
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:19:02. **Bukatu:** 00:20:29
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Soraluzetik euren etxe ondora herrirako ura ekartzeko tunela egin zutela kontatzen du. 1955 ingurua izango zen. Jende asko etorri zen hura ikustera eta orduan pentsatu zuen amak etxean, Arrazolan, taberna jartzea. Bera eskolan zebilen orduan, baina ez zuen eskolarako zaletasun handirik eta pozik hartu zuen albistea.</p>

Transkripzioa

- Gu Salbadarren onduan bizi giñan, Salbadortik beheratuago. Eta gero tunela hasi zanian...
- Ze tunel, hau, Maltzagakua?
- Ez, tunela dago Plazentziatik eta gure etxe ondora. Ebai eben azpittik, baiña ez dakit zenbat kilometruan! Eta orduan, ba, dana jentia etortzen zan ikustera. Eta esan eskuen enee, ipintzeko tabernia eta ipintzeko tabernia. Eta, ba, gu, aizta bixok eskolan gebizen. Eta gure amak esan eban: "Bueno". Nik, gaiñera, afiziñorik be ez nekan, e? Bildurra emoten estan, edo... ez nekan ha fazilidadia, ez dakizu? eskolarako. Eta nik... Gure aitzia pozik juaten zan, baiña ni beti eskolara... penaz beti. Juan nahi ezta. Eta gero amak hori esan eskunian, ba, pozik. Eta gero tabernia ipini genduan eta hantxe segidu gentsan, tabernan.
- Ze tunel zeguan ba? Ze tunel pasatzen zan?
- Urana, urana. Eibarrerako ura. Plaentxiatik. Plaentxiatik ekarri eben, baiña ez dakit zenbat metruan, e! Metro askuan azpittik.
- Ura?
- Ura ekarri eben. Ba, oin zenbat urte? Berrogeta... cincuenta y cinco o seis edo...
- Ur korrientia, ezta?
- Bai, bai, bai. Ura, herrirako ura, herrirako. Eta gero hortik Iragorrira, eta gero Iragorritik deposituak dare oin, ba, ura zabaltzeko. Bai. Eta halaxen orduantxe geratu giñan, ba, hantxe. Eta kitto. Kitto gehixao.
- Eta jentia juaten jatzuen tabernara?
- Askok, asko juaten zan. Askok, asko.
- Salbador [...]?
- E?
- Salbador ondoko [...]?
- Ez, Salbador ez, Arrazola.
- Bai, bai, Arrazola.

9. Garai bateko Eibar euskalduna

- **Erref:** AB-109/024
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:28:28. **Bukatu:** 00:29:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Euskara » Euskararen egoera
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Lehen Eibarren denak ezagunak eta euskaldunak. Zorroztailleak, erdaldunak. Guardia zibilak baserrietara joaten ziren eta sinadura eskatzen zuten, handik pasa zirela ziurtatzeko. Baserritarrek guardia zibilei ulertu ezinda.</p>

Transkripzioa

- Lehen trankillagua eta, Eibar zan... bueno! Dana ezauna eta dana euskalduna eta... Bueno, kastillanuak lehen ibiltzen ziran, zerak, lapikuen ipurdixak sartzen zittuen...

- Saltzen?

- Ez, sartu.

- Zelan sartu?

- Kazuelia apurtutakuan, lehenago, zerak ipintzen ziran, azpikua barrixa. Ba, paraguer...

- Paraguerua?

- Paragueruak. Horretxek bakarrik. Ostian, danak euskaldunak. Eta neri akordatzeko jata baten, han, guretik gora pasata, prentzatu ei etsan eze: "¿Ya podía usted firmar aquí?", "Nik ez juat entenditzen ezer! -Bai, guardia zibilleri- Nik ez juat ezer be entenditzen". "A ver si puede..."

- Zer esan etsan? "¿A ver si puede firmar?".

- Bai, ba, eta ez eban entenditzen "sí" ta "no" be ez . Ezer be ez eban entenditzen! "¿Ya me puede firmar, por favor?", lehen basarrietara juaten ziran guardia zibillak, firmia hartzera. Eta: "Zer esaten dozu? Nik ez dot ezer be entenditzen". Etara zera, [...] eta: "Nik ez dot entenditzen ta!". Eta gehixago... "Ni gehixago ez laga etxian bakarrik, porke guardia zibillak edo edozer etorten danian, nik ez dakit zer esaten daben, bai? Eta ni ez gero bakarrik laga!". Etorri zaitte hona! (umeari). Ba lehen? Baiña lehen dana euskeraz! Erderaz, baiña berbarik be ez, e! Lehen esan doguna, txorroztaillak, kutxilluak-eta zorrozten ibiltzen zianak, eta planto.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-11

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com